

Sonja N. Hornjak*

**FRANCISCO MORENO FERNÁNDEZ: LA MARAVILLOSA HISTORIA DEL
ESPAÑOL**

Prikaz
UDC 811.134.2(091)(049.3)

Francisko Moreno Fernandes, redovni profesor španskog jezika na Univerzitetu u Alkali i vrsni poznavalac španskog jezika, objavio je 2015. godine knjigu *La maravillosa historia del español* u saradnji sa Institutom Servantes i izdavačkom kućom Espasa.

Knjiga predstavlja kompletnu istoriju španskog jezika od samih početaka do današnjeg dana. Obuhvata širok dijapazon razvoja jezika, od prvih zapisa na španskom jeziku, pa sve do savremene ere interneta. Knjiga na sistematski način predstavlja priču o razvoju i širenju jezika, koji je danas drugi jezik međunarodne komunikacije i broji više od pet stotina miliona govornika. Prisutna je hronološka naracija najznačajnijih istorijskih događaja koji su uticali na oblikovanje jezika, prateći lingvističke i društvene aspekte jezika. Kroz prizmu društveno-istorijskih događaja, autor otkriva razvoj španskog jezika i pruža njegovu široku panoramu. Autor ne govori samo o španskom jeziku iz perspektive Španije, već obuhvata kompletnu teritoriju na kojoj se govori španski jezik, uključujući Hispansku Ameriku. S obzirom da se španski jezik govori na ogromnoj teritoriji, neminovno je postojanje lingvističkih specifičnosti karakterističnih za određene teritorije, kojima autor posebno posvećuje pažnju.

Delo obuhvata tri tematske celine koje sadrže ukupno osamnaest poglavlja. Prva tematska celina prikazuje period od nastanka španskog jezika do otkrića Amerike. Druga se odnosi na period od 1492. godine do nezavisnosti južnoameričkih država početkom XIX veka, dok treća celina obuhvata noviji period do današnjeg vremena. U prvom delu autor daje uvod o jezičkom pejzažu Evrope, nastanku španskog jezika, razvijanju pismenosti u manastirima, o jezicima koji su se govorili na Iberijskom poluostrvu u srednjem veku i uticaju arapskog na španski jezik, kao i o jezičkim specifičnostima u različitim regionima poluostrva. Drugi deo daje sliku španskog društva u XVI i XVII veku, objašnjava jezičku situaciju u kolonijama, osvrće se na

* sonjahornjak@live.com

književnost u Španiji i Južnoj Americi, sumira uticaj Evrope na španski jezik, ali i španskog na Evropu, period prosvetiteljstva i osnivanja prvih akademija. U poslednjem delu, autor analizira uobličene jezičkih nacija, odnos jezika i popularnih običaja, norme španskog jezika, fonetske i leksičke specifičnosti španskog jezika u hispanoameričkim zemljama, prisustvo španskog jezika u Africi, Sjedinjenim Američkim državama i Filipinima, kao i španski jezik u eri interneta. Na kraju se nalazi glosar, bibliografija, kompletan indeks imena i tema.

U svakom poglavlju, autor posmatra određeni istorijski period, koji analizira, i pored bitnih objašnjenja, ilustruje primerima poznatih ličnosti. Svako poglavlje sadrži deo pod naslovom: *Personajes, personas y personillas*, koje dočarava situaciju pomoću likova iz hispanске stvarnosti i fikcije. Pored poznatih istorijskih ličnosti kao što su plemići, lingvisti i pisci, autor portretira i književne likove, ali i ne toliko zaslužne ličnosti kao što su vojnici, prodavci i ljudi iz naroda. Tako su prisutne ličnosti kao što su Fernan Gonsales, Nebriha, Andres Beljo, Hose Marti, ali i književni likovi poput Aldonse Lorenso. Delo sadrži i ilustracije u vidu mapa i crteža, kako bi se čitaocu bolje dočarala tematika. Takođe, svako poglavlje sadrži i deo pod nazivom *En dos palabras*, u kojem analizira po dve reči španskog jezika dajući njihova etimološka objašnjenja, kao na primeru gauča. Posebno se izdvajaju zanimljivosti koje detaljno objašnjava, poput činjenice da oznaka za dolar ima hispanско poreklo.

Delo ukazuje na suštinu jezika koji je bio podložan promenama. Promene se ogledaju u uticaju drugih jezika na španski, kao i španskog na druge jezike, kroz odraz istorijskog suživota tri religije Iberijskog poluostrva na jezik, postojanje jezičkih varijeteta i susret kultura kroz prizmu jezika u vidu leksičkog bogaćenja španskog jezika. Posebno se ističe objavljivanje prvih gramatika i osnivanje prvih univerziteta u Južnoj Americi, kao ključnih trenutaka za očuvanje španskog jezika. S obzirom da se jezik konstantno menja, autor se obazire i na aktuelnu situaciju španskog jezika pod uticajem savremenih tehnologija.

Potrebno je posebno istaći da, iako se radi o istoriji jezika, delo nije namenjeno samo lingvistima, već raznolikoj čitalačkoj publici. Zahvaljujući pristupačnom jeziku, ovo delo mogu da čitaju osobe različitih profesija i godišta. Knjiga je napisana razumljivim i jasnim jezikom, bez upotrebe složene terminologije. Stiče se utisak kao da se istorija španskog jezika pripoveda, kroz priču u kojoj radnja teče spontano. Povremeno ubacivanje opisa likova i objašnjenja porekla pojedinih reči pruža dinamiku pri čitanju.

Pored toga što širokoj čitalačkoj publici jasno i sažeto približava istoriju španskog jezika, delo ujedno pruža i shvatanje suštine i identiteta španskog jezika. Jezgrovito predstavljena istorija jezika na pristupačan i pregledan način, kroz ilustrativne i zanimljive primere, dočarava specifičnosti španskog jezika. Očigledno je da je autor vrsni poznavalac materije koji je želeo da da omaž svom jeziku. Nesumljivo, delo *La maravillosa historia del español*, kao sveobuhvatna slika istorije španskog jezika u vremenu i prostoru, daje dragoceni doprinos španskom jeziku.